

ጢሳብ

የተማህና ጠላላ

5ኛ ክፍል

አዘጋጅ:-

ሙሉጌታ መንግስት

አርታኪዮን:-

ባይላ ሰርቤላ

ገብረየስ ኃይለገሮርጊስ

ገምጋሚዎች:-

ቋምሳቸው አይተንፍሱ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ትምህርት ሚኒስቴር

AL GHURAIR
PRINTING AND PUBLISHING LLC

ምህጋና

የዚህ መጽሐፍ ዲዛይን ህትመትና ስርጭት ማከናወኛ ገንዘብ የተገኘው በአጠቃላይ የትምህርት ጥራት ማሻሻያ ኘርጅክት (GEQIP) አማካኝነት ነው። የኘርጅክቱ ዋና ዓላማ በአገሪቱ በሚገኙ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ1ኛ-12ኛ ክፍሎች የሚሰጠውን የትምህርት ጥራት ማሻሻል ነው።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት ለGEQIP የዋለውን ገንዘብ ያገኘው በብድር/በእርዳታ ሲሆን ብድሩን/ እርዳታውን የሰጡት ዓለምአቀፍ የልማት ማህበራት (IDA)፣ ፋስት ትራክ ኢንቬትቭ ካታሊቲክ ፈንድ (FTI CF) እና ሌሎችም የልማት አጋሮች ማለት የፊንላንድ፣ የኢጣሊያ የልማት ማህበር፣ የኔዘርላንድና የታላቋ ብሪታኒያ የእርዳታ ድርጅት አለምአቀፍ የልማት ዋና ክፍል (DFID) ናቸው።

ሁሉንም በዝርዝር መጥቀስ የማይቻል በርካታ ግለሰቦችና ድርጅቶች ይህ የተማሪ መጽሀፍና የመምህር መምሪያ እውን እንዲሆኑ ያልተቆጠበ ድጋፍቸውን ሰጥተዋል። በዚህም ትምህርት ሚኒስቴር ምስጋናውን ያቀርባል።

© በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር
1ኛ እትም፣ 2003 ዓ.ም
ISBN 978-99944-2-229-6

የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድርጅት
የፖ.ሳ.ቁጥር 5613
ዱባይ፣
የተባበሩት የአረብ አሜሪካ

ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር
የፖ.ሳ.ቁጥር 100767
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

ጋር በመተባበር ይህን መጽሐፍ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ የትምህርት ሚኒስቴር አዘጋጅተው አትመው፣ አሰራጭተዋል።

ሁሉም የህትመት መብቶች ተከብረዋል።

የዚህን መጽሐፍ ክፍል በተለያዩ መሳሪያዎች ያለባለቤቱ የቅድሚያ ፈቃድ እንደገና ማሳተም፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸትና መልሶ መጠቀም እንደማይቻል የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ አዋጅ ቁጥር 410/2004 የኮፒራይትና የተዛማጅ መብቶች ጥበቃ አዋጅ 10ኛ አመት ቁጥር 55 አዲስ አበባ ጁላይ 19, 2004 ይከለክላል።

የስዕሎችን የኮፒ ራይት መብቶች ለማክበር በተቻለን መጠን የሚፈለግብንን ጥረት ሁሉ አድርገናል። ሳናውቅ በስህተት ሳንጠቅሳቸው የተዘለሉ ካሉ በቅድሚያ ይቅርታ እየጠየቅን በሚቀጥሉት ህትመቶች አስፈላጊውን እውቅና እንደምንሰጥ ለመግለጽ እንወዳለን።

ምዕራፍ አንድ:- መብት ቁጥሮችና አራቱ መሠረታዊ ስሌቶች

1.1 ከ1,000,000 የሚበልጡ መብት ቁጥሮች	1
1.2 መሠረታዊ ስሌቶች በመብት ቁጥሮች ላይ	14

ማጠቃለያ	32
የማጠቃለያ ጥያቄዎች	33

ምዕራፍ ሁለት:- በተስዋዎች መስራት

2.1 አስፈጻሚ ቁጥጥርና መግለጫዎች	35
2.2 የአኩሪነትና ያስአኩሪነት ዐረፍተ ነገሮች	46

ማጠቃለያ	53
የማጠቃለያ ጥያቄዎች	54

ምዕራፍ ሦስት:- ክፍልፋዮች፣ አስርዮሾችና አራቱ መሠረታዊ ስሌቶች

3.1 የክፍልፋይ ዓይነቶች	56
3.2 መተኛን (ፐርሰንትን) በክፍልፋይ መግለጽ	63
3.3 ክፍልፋዮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል መዳፍ	67
3.4 መሠረታዊ ስሌቶችና ክፍልፋዮች	71
3.5 አሥርዮሾችን ማሰላጠን	79

ማጠቃለያ	88
የማጠቃለያ ጥያቄዎች	90

ምዕራፍ አራት:- መረጃ አደደዘ

4.1 ባር ገራፎችን መሥራትና መተርጉም	92
4.2 የቁጥሮች አማካይ	103

ማጠቃለያ	108
የማጠቃለያ ጥያቄዎች	109

ምዕራፍ አምስት:- ጂኦሜትሪዊ ምስሎችና ልኬት

5.1 ቀጥታ መስመሮች	111
5.2 አንገሎችና ልኬቶቻቸው	119
5.3 ጎን ሦስት ምስሎችን በጉናቸውና በአንገላቸው መመደብ	127
5.4 ምጥጥን መስመሮች	130
5.5 ልኬት	133

ማጠቃለያ	144
የማጠቃለያ ጥያቄዎች	148